

Vil Danmark kunne konkurrere paa Verdensmarkedet som frugtproducerende Land?

Af Adjunkt, cand. mag. *Aa. H. Kamp.*

Da jeg i denne lille Oversigt vil belyse ovenstaaende Spørgsmaal geografisk, skal jeg tillade mig indledningsvis at fremkomme med nogle Bemærkninger om Geografiens Arbejdsmaal og -midler.

Adskillige af mine Læsere husker maaske fra deres Skoletid Geografi som en Oprensning af Navne paa Byer, Floder og Bjerge, lidt Kendskab til Klimaforhold og lidt Fortælling om fremmede Folkeslag. De yngste af dem har dog maaske været ude for en Geografiundervisning, der har været paavirket af den Udvikling, eller jeg kan vist godt sige Revolution, den videnskabelige saavel som den pædagogiske Geografi har været ude for i de sidste Aartier.

Erhvervsgeografien eller den økonomiske Geografi er vel den Gren af Geografien, der for Tiden har Menneskehedens største Interesse. Den gaar ud paa at undersøge Menneskets Afhængighed af de fysisk-geografiske Forhold, at betragte Jorden som Bolig og navnlig som Virkeplads for Mennesker. Dens Hovedopgaver er at studere de forskellige Erhvervs Udbredelse og drage Sammenligning mellem de enkelte Erhvervs Udvikling i de forskellige Lande og paavise, i hvor høj Grad en bestemt Udvikling indenfor en Gren af et Erhverv kan føres tilbage til de paagældende Landes Beliggenhed, Jordbund og Klima, Raastofforekomster, den arbejdende Befolknings større og mindre Dygtighed o. s. v.

Erhvervsgeografen driver ikke sit Forskningsarbejde alene for Videnskabens Skyld, men har stadig det Maal for Øje at være med til at danne den teoretiske Basis, som Erhvervene

kan anvende som Baggrund for deres praktiske Undersøgelser, ikke mindst, hvor det drejer sig om Vurderingen af udenlandske Markeder og Forsyningsproblemer. Det er ud fra dette erhvervsgeografiske Synspunkt, jeg nærmer mig mit Emne, hvor jeg skal forsøge at trække nogle Linier op, som kan danne en Forbindelse mellem mit teoretiske Kendskab til Frugtavlens Verdensgeografi og danske Frugtavleres Erfaringer fra det praktiske Arbejde, saavel med den egentlige Frugtdyrkning som med det andet store Problem: Afsætningen af Frugten til lønende Priser paa Markeder i Ind- og Udland.

Medens man f. Eks. i Tyskland, U. S. A. og Sverige allerede i en Aarrække har forstaaet, at Erhvervene kan drage Nytte af den geografiske Viden, synes det bl. a. i Danmark at have skortet paa Forstaaelse heraf. Det maa dog retfærdigvis tilføjes, at Frugtavlsgeografien her danner en Undtagelse, maa-ske bl. a. fordi Frugtavlen som egentligt Erhverv er saa forholdsvis ny her i Landet, og dets Udøvere derfor har et særlig vaagent Øje overfor Omverdenen.

Frugtavil i sig selv er ganske vist adskilligt ældre end vor Tidsregning, men Erhvervsfrugtavlen med dens stærke Udvikling i Driftsformerne er vokset op under Indflydelse af Industrikulturlandenes økonomiske Udvikling i de sidste Aartier og af den samtidig stigende Forstaaelse af Frugtens sundheds-

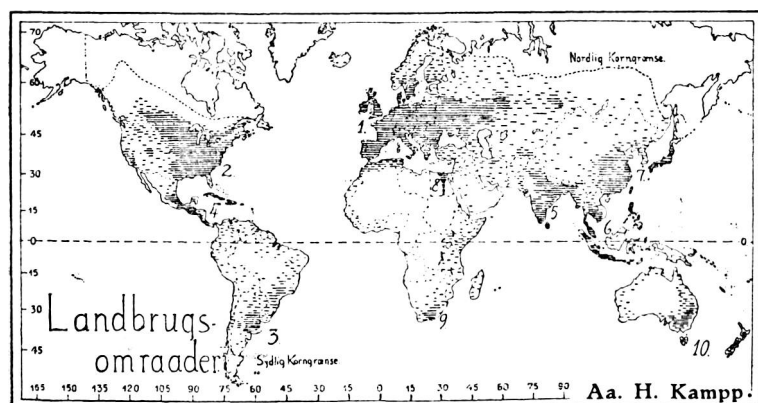

Fig. 1. (Efter Aa. H. Kamp: Geografisk Grundbog. Kbhvn. 1939).

mæssige Betydning. For Danmarks Vedkommende er Frugtavl som Erhverv saa nyt, at det først nu er under Udvikling.

Frugtavl i videste Forstand omfatter saa mange forskellige Plantearter, at man kan sige, den er udbredt fra Ækvator næsten lige til Kuldegrænserne for Planteavl i det hele taget. Disse Kuldegrænser svarer omtrent til Kornavlsgænserne, der er tegnet i grove Træk paa Fig. 1, hvor de stærkest dyrkede Omraader er skraverede med hele Linier; de mindre vigtige Landbrugsomraader er brudt skraverede, medens Kulde- og Tørkeøkener og andre udyrkede Omraader er hvide. Tallene 1—10 har jeg forklaret i „Tilskueren“, 1935. Kort af denne Type egner sig iøvrigt ikke særlig godt til at vise Udbredelsen af et bestemt Produkt, fordi Omraader, der ligger langt fra Ækvator, er altfor store, hvad der ganske vist ikke er saa let at se her, hvor Kortets nordligste og sydligste Del mangler. Paa Kort af denne Type er Grønland og Sydamerika lige store, skønt det virkelige Forhold er, at Sydamerika er 9 Gange saa stort som Grønland. Paa de følgende Verdenskort har jeg derfor anvendt en anden Slags Kort, der maaske til at begynde med vil synes noget fremmedartet, men hvor alle Flader er afbildet i indbyrdes rigtigt Størrelsesforhold, saaledes at de til dette Formaal i Virkeligheden er de helt rigtige Kort. At de for mange Mennesker synes mere forkerte end det første Kort, skyldes blot, at man endnu er mest vant til at se Verdenskort, der er forkerte paa den første Maade.

Fig. 2 viser Plantevæksttyperne i Jordens forskellige Klimabælter, der afgrænses af de tykke Linier.

En frugtavlsgеографisk Sammenligning mellem de forskellige Lande vanskeliggøres ved *den forskellige Betydning, der lægges i Ordet Frugt*. Frugtavl betyder i nogle Lande indenfor de tempererede Bælter Dyrkning af saftige Træfrugter, altsaa navnlig Æbler, Pærer, Blommer og Kirsebær, men andre Steder medregnes desuden Valnød, Hasselnød o. s. v., eller Buskfrugt; enkelte Steder ogsaa Jordbær og Meloner. Og i nogle Landes Statistik indgaar kun bærende Træer i Erhvervsfrugtavl, nogle tæller Nyplantninger med, i andre Landes Statistik er Privatfrugtavl med, nu og da ogsaa vildtvoksende Bær. Endelig

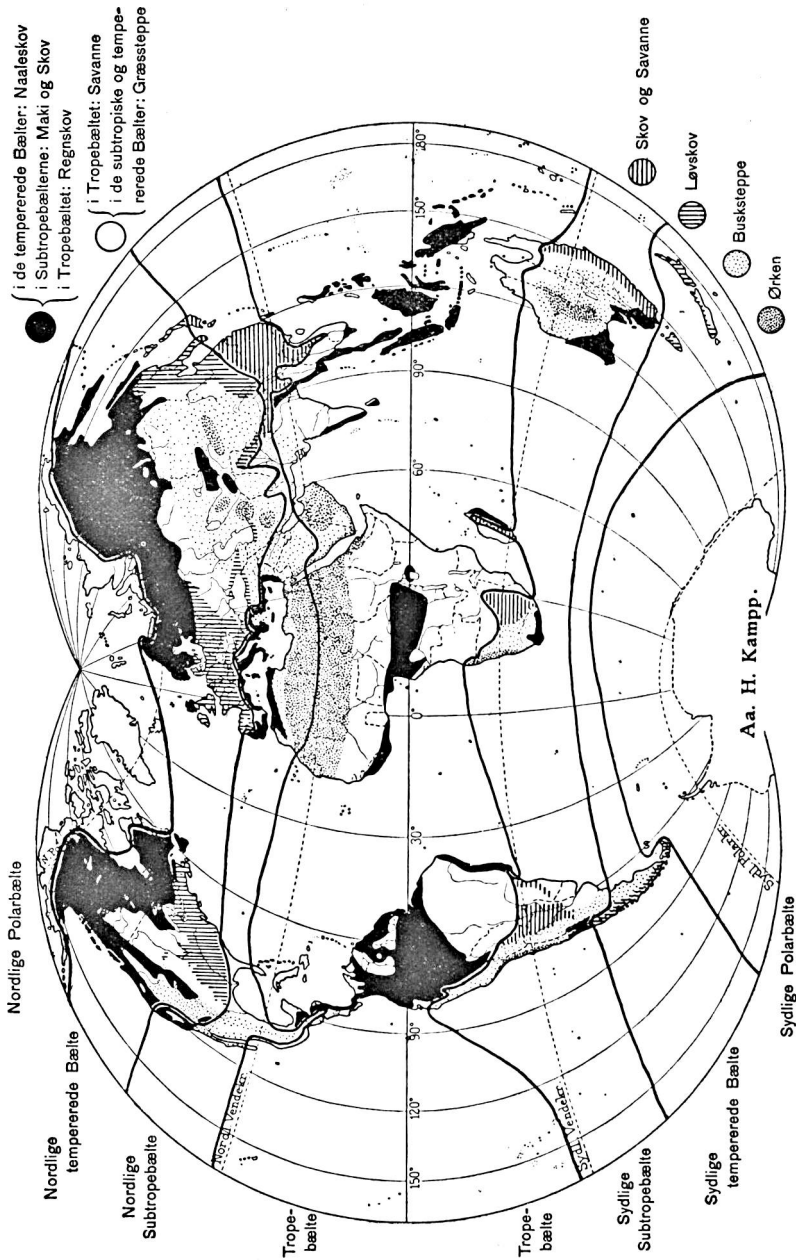

Fig. 2. Jordens Plantebælter. (Efter Aa. H. Kampp; Geografisk Grundbog, Kbhvn. 1939).

har adskillige Lande overhovedet ingen Frugtavlsstatistik, og andre har kun optaget Statistik en enkelt Gang for Aar siden. Det skorter ikke mindst paa Statistik, der muliggør Beregninger over Frugtavlens Rentabilitet indenfor de enkelte Lande.

De fleste af de Lande, der overhovedet har Statistik, har kun interesseret sig for Trætællinger, medens Arealopgivelser vilde have større praktisk Værdi, fordi Udbyttet pr. ha er af ulige større Interesse end Udbyttet pr. Træ eller Busk.

Det maa ikke glemmes, at der foruden de tempererede Bælters Frugter er endnu to erhvervsgeografiske Grupper af Frugter: I. Sydfrugterne, de subtropiske (eller halvtropiske) Bælters Frugter, hvortil regnes Citrusfrugterne og Abrikos, Fersken og Daddel, der navnlig dyrkes i Makiregionerne (se Fig. 2) og II. Tropefrugter, hvoraf navnlig Bananer og Ananas spiller en Rolle i Verdenshandelen.

Selv om f. Eks. Bananer, Appelsiner og Grapefrugt til en vis Grad konkurrerer med de tempererede Bælters Frugter, ligesom de australske Æbler for nogle Aar siden konkurrerede med dansk Bacon ved Englændernes Morgenmaaltid, saa er det nok alligevel Konkurrencen indenfor de tempererede Klimabælters Træfrugter indbyrdes, der har Grund til at paakalde størst Interesse blandt danske Erhvervsfrugtavlere. Og der vil være Mening i, som Forholdene ligger i Øjeblikket, at indsnævre Problemet endnu mere og stille det op som *danske Æbler kontra ikke-danske Æbler*. Jeg skal ad statistisk Vej vise Berettigelsen af dette Synspunkt: Antallet af Æbletræer i Danmark ligger langt over Antallet af de øvrige Frugttræer tilsammen, og mens Æbletræantallet er omtrent fordoblet i det sidste Tiaar, stagnerede Antallet af Pære- og Blommetræer nærmest, og Antallet af Kirsebærtræer gik endog tilbage. Efter Tællingen i 1939 udgjorde Antallet af Æbletræer over 61 pCt. af Danmarks Frugttræer, og de fleste Nyplantninger er rene eller næsten rene Æbleplantninger. Efter Erhvervsfrugttrætællingen i 1940 udgør Æbletræerne 82 pCt. af Træerne i *Erhvervsfrugtavl*en, og det er jo den, der har Interesse i denne Forbindelse. For de nyplantede Træers Vedkommende ligger Procenten sikkert højt oppe i Halvfemserne. Det samlede danske

Erhvervsfrugtareal steg i Femaaret 1935—40 med 84 pCt., men indtager endnu kun 7700 ha og kunde altsaa rummes paa Taasinge; Æblearealet kan paa dette Grundlag anslaaes til 5700 ha eller godt 0,1 pCt. af Landbrugsarealet, et Omraade svarende til Fanø i Størrelse.

Vil Danmark kunne konkurrere paa Verdensmarkedet som æbleproducerende Land? Saadan maa Spørgsmaalet altsaa i Virkeligheden stilles, og paa Grund af de mange Faktoreres indviklede Sammenspil kan det naturligvis ikke besvares kategorisk hverken med Ja eller Nej, men en geografisk Undersøgelse kan belyse det fra en Side, der antagelig vil være ny for de fleste af mine Læsere.

Paa hvilket Marked skal det danske Æble konkurrere? Først og fremmest paa det danske. Her har det danske Æble ifølge Sagens Natur under alle Forhold et stærkt beliggenhedsgeografisk Forspring, og i Øjeblikket er det i Praksis uden Konkurrenter. Ved rigtigt Valg af Sorter og med den allerede nu anvendte Opbevaringsteknik skulde vi paa faa Aar let kunne naa til at forsyne os selv med Æbler. Ogsaa Vitaminmarkedet i Maj—Juni, som vi hidtil har maattet dække med udenlandske Frugter eller danske Grøntsager, gælder det om at erobre. Det maa kunne ske ved, at Frugten opbevares paa den rigtige Maade. Man bør sikkert efter Forstander *Esbjergs* Forslag opføre Fælleslagre, hvor Æblerne kan ligge uden at paavirkes af Frost eller Varme.

Det næste Problem er: Hvor ligger den Del af Verdensmarkedet for Æbler, som Danmark i Fremtiden kan være Medbejler til? Det afhænger *maaske* bl. a. af Krigens Udfald. Det vil, som vi straks skal se, i alle Tilfælde først og fremmest komme til at dreje sig om Tyskland, dernæst Belgien og Frankrig.

Overfor eventuelle Indvendinger imod, at jeg i det følgende, tvunget af Nødvendigheden, taler om de før Krigen eksisterende Statsomraader, maa jeg fremhæve, at Fordelingen af Produktion og Behov sjældent ændres væsentligt af, at politiske Grænser flyttes; Hovedvægten vil i Almindelighed fortsat blive lagt paa de Erhvervsgræne, der er opøvet gennem Menneskealdre.

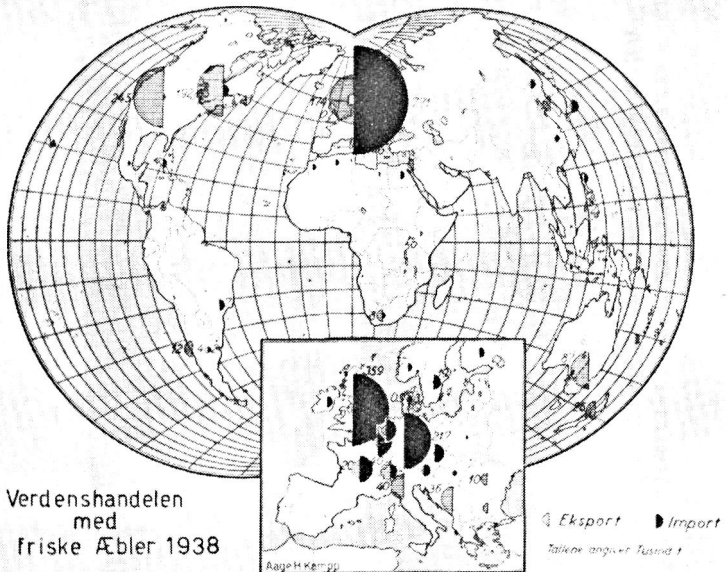

Fig. 3. Efter Statistik fra *Annuaire de Statistique Agricole 1940—41*.
Institut International d'Agriculture, Rom 1941.

Fig. 3 viser Verdenshandelen med friske Æbler i 1938, det sidste Førkrigsaar og derfor det sidste Aar, vi foreløbig har en brugelig Statistik for. De skraverede Halvcirkler viser Eksporten fra de forskellige Lande, de sorte Halvcirkler viser Æbleimporten, og Tallene angiver Handelen maalt i Tusind Tons. Paa Verdenskortet er de europæiske Landes Handel slaaet sammen, og forneden paa Kortet er anbragt et Europakort i noget større Maalestok, hvor de enkelte Landes Æblehandel er specificeret ud. De samlede Tal for Europa paa Verdenskortet er fremkommet ved, at de enkelte Landes Eksporttal henholdsvis Importtal er lagt sammen; den europæiske Eksport, Kortet viser, gaar praktisk talt ikke udenfor Europa, men forklares af Specialkortet.

Det vil maaske undre nogle af Læserne, at Sovjetunionen er udeladt paa Europakortet. Mellem det „europæiske Rus-

land" og „asiatiske Rusland" er der nu hverken fysisk-geografisk Grænse eller erhvervskulturel eller politisk Grænse, og da der heller ikke er nogen statistisk Grænse, er det ikke længere muligt at opretholde denne kunstige Skillelinie. Da man ikke kan lade Europas Østgrænse falde sammen med Sovjetunionens, der jo gaar ved Stillehavet, maa man i Praksis tegne Europas Østgrænse ved Sovjetunionens Vestgrænse, saaledes som ogsaa Sovjetunionens egne Statistikere og Geografer gør.

Der kom 800 Tusinde Tons friske Æbler paa Verdensmarkedet, noget mere end de nærmest foregaaende Aar. De 770 Tusinde Tons eller over 90 pCt. blev købt af europæiske Lande; $\frac{1}{5}$ heraf kom dog fra andre europæiske Lande. England var den største Aftager med op imod Halvdelen af den samlede europæiske Import, Tyskland Nr. 2 med godt $\frac{1}{4}$, dernæst fulgte Belgien, Luxemburg, Frankrig, Holland og det daværende Tjekkoslavaki.

Hvilke Lande var Hovedeksportører af Æbler? Først og fremmest U. S. A. og Canada, der hver for sig eksporterede mere end de europæiske Lande tilsammen, dernæst Australien. Som Nr. 4 og 5 i Rækken kom et Par europæiske Lande, Italien og Jugoslavien, tæt fulgt af New Zealand. Hermed er nævnt de vigtigste Eksportlande, der alle er næsten uden Æbleimport.

Ser vi paa de enkelte Verdensdele, er Udenrigshandelen med Æbler overordentlig ringe i Sydamerika, Afrika og Asien, der med det nuværende, meget ringe Forbrug hver for sig i store Træk vil kunne forsyne sig selv og ikke mere. De angelsaksiske Verdensdele, den nordamerikanske og den australske, kan forsyne sig selv med Æbler og desuden sende meget store Kvanta til Europa, Æbleaftageren par excellence.

Med Ottawa- og andre Aftaler mellem britiske Lande in mente tør man vist regne med, at England ogsaa i Fremtiden vil bevare sin æblemæssige Samhandel med disse to Verdensdele, der vel desuden, hvis Lejlighed byder sig, vil søge at genvinde deres gamle Plads paa det øvrige europæiske Marked med de 190 Tusinde Tons, der efter Tallene fra 1938 vilde

blive tilovers, et Tal, der kun ligger lidt under det daværende Tysklands samlede Import. Hvis de saaledes optræder som Danmarks Konkurrenter paa det fastlandseuropæiske Marked, vil de ikke blive vore eneste Konkurrenter. Italien, det syd-slaviske Omraade, Bulgarien, Rumænien, De baltiske Lande og Svejts med sit Eksportoverskud vil ogsaa melde sig. Australiens og New Zealands Æbler modnes, naar de europæiske trods Kølelagring er ved at slippe op.

For det samlede Europa er der paa en Maade mere Sandhed i Fig. 4, hvor de sorte Cirkler og de tilsvarende Tal i Tusinde Tons viser ren Importoverskud, tilsvarende skraverede Cirkler viser Nettoeksport. Som vi saa før, var der kun faa Lande, der havde baade Import og Eksport af Betydning, og dette Kort giver derfor i store Træk det samme Billede som det foregaaende, men m. H. t. Markeder er det af større Klar-

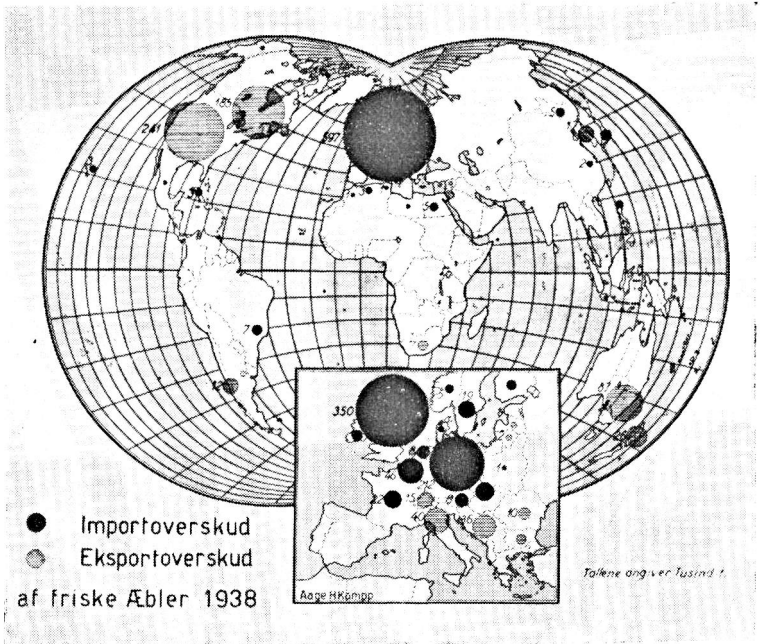

Fig. 4.

hed. Europas samlede Import fra oversøiske Lande var knap 600 Tusinde Tons. Englands Import var 350 Tusinde Tons, og det Marked, danske Æbler skal være med i Kapløbet om at mætte, er altsaa paa knap 250 Tusinde Tons. Heraf importerede det daværende Tyskland godt 200, Belgien-Luxemburg 46 og Frankrig 22 Tusinde Tons.

De store oversøiske Æbleeksportlande har saa at sige ingen Import, saa Tallene bliver de samme som før. De europæiske Æbleeksportører var: Italien med 40 Tusinde Tons og Jugoslavien med 36, Svejts 15, Rumænien 10 og Bulgarien 7 Tusinde Tons.

Kortene gælder ganske vist alene for Aaret 1938, og for de Lande, der kun handler med Æbler i mindre Maalestok, vilde Tallene ligge anderledes, hvis et andet Aar var valgt, men i store Træk kan Kortet gælde et hvilket som helst af de sidste Aar før Storkrigen. For et Land med saa smaa Æble-Handelstal som Danmark har Importoverskuddet svinget stærkt; det laa i Aarene 1930—34 paa 10 Tusinde Tons i Gennemsnit, men siden har det til Stadighed ligget lavere; 1937 var der et lille Eksportoverskud paa 300 Tons, i 1940 en Del mere. De smaa Mængder, der her er Tale om, spiller dog ingen væsentlig Rolle i Verdenshandelens 800 Tusinde Tons, men paa den anden Side skulde vi nok kunne naa op paa Tal af samme Størrelsesorden som de største Eksportlande indenfor vor Verdensdel, og Tidspunktet vilde unægtelig være gunstigt nu.

Hvad kræves der da for at danske Æbler kan konkurrere med Æbler andre Steder fra? Der kræves 3 Ting:

- 1) at vi stadig har Æbler nok til Eksport og saa vidt muligt nogenlunde lige mange hvert Aar,
- 2) at Kvaliteten staar Maal med andre Landes Æbler,
- 3) at den danske Æbleavl er rentabel under Verdensmarkedets Gennemsnits-Prisforhold.

En stadig Overskudsproduktion af Æbler til Eksport er, hvis de to andre Betingelser forudsættes hele Tiden at være til Stede, et Spørgsmaal om Frugtavlernes Vilje. Skal det danske Æble gøre sig gældende paa Verdensmarkedet, maa vi op paa langt større Eksporttal end hidtil. Naar $\frac{2}{3}$ af de

2,8 Millioner Æbletræer, der blev talt op i Erhvervsfrugtavl 1940, er plantet i 1933 eller senere, maa Produktionen alene som Følge deraf vokse i de kommende Aar. Men selv med disse Nyplantninger er der i dansk Erhvervsfrugtavl for Tiden kun $\frac{1}{4}$ Æbletræ pr. Dansker, et Antal, man vist roligt

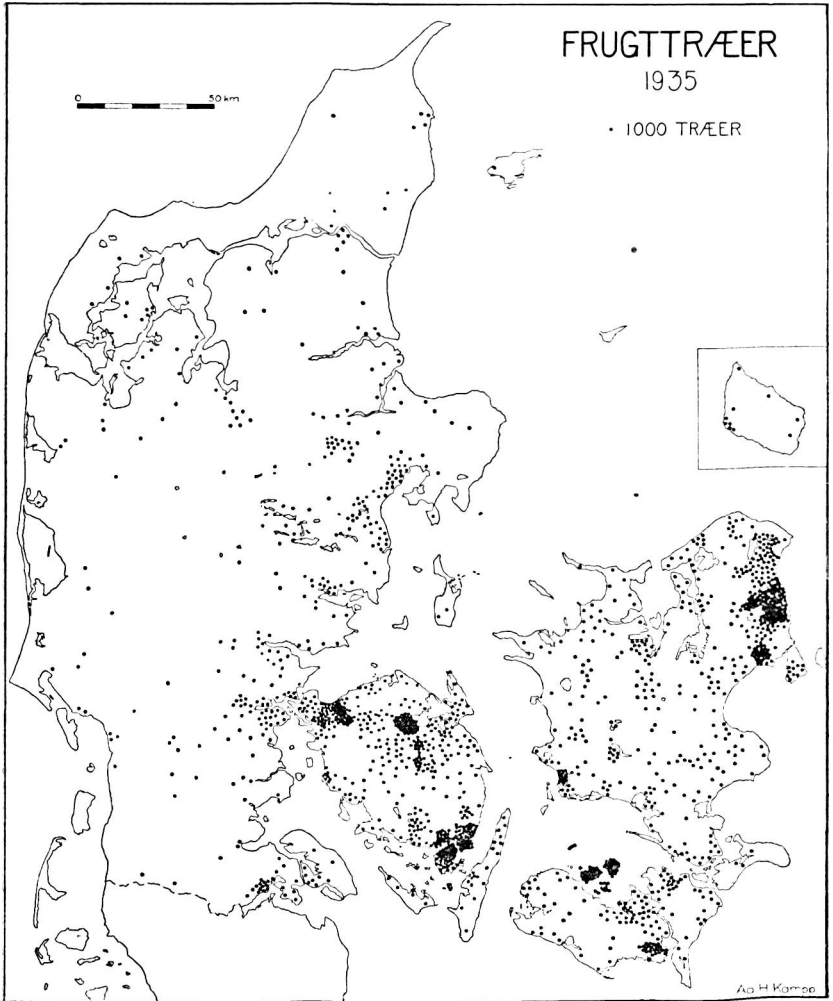

Fig. 5. Frugttræer i Erhvervsfrugtavl 1935.

kan flerdoble uden at lægge Beslag paa for stor en Del af Danmarks Areal — Rentabilitetsspørgsmaalet skal jeg senere vende tilbage til, men en mere intensiv Dyrkning af en Del af Jorden, som rationel Æbleavl betyder fremfor f. Eks. Kornavl, skulde under alle Forhold kunne svare Rente.

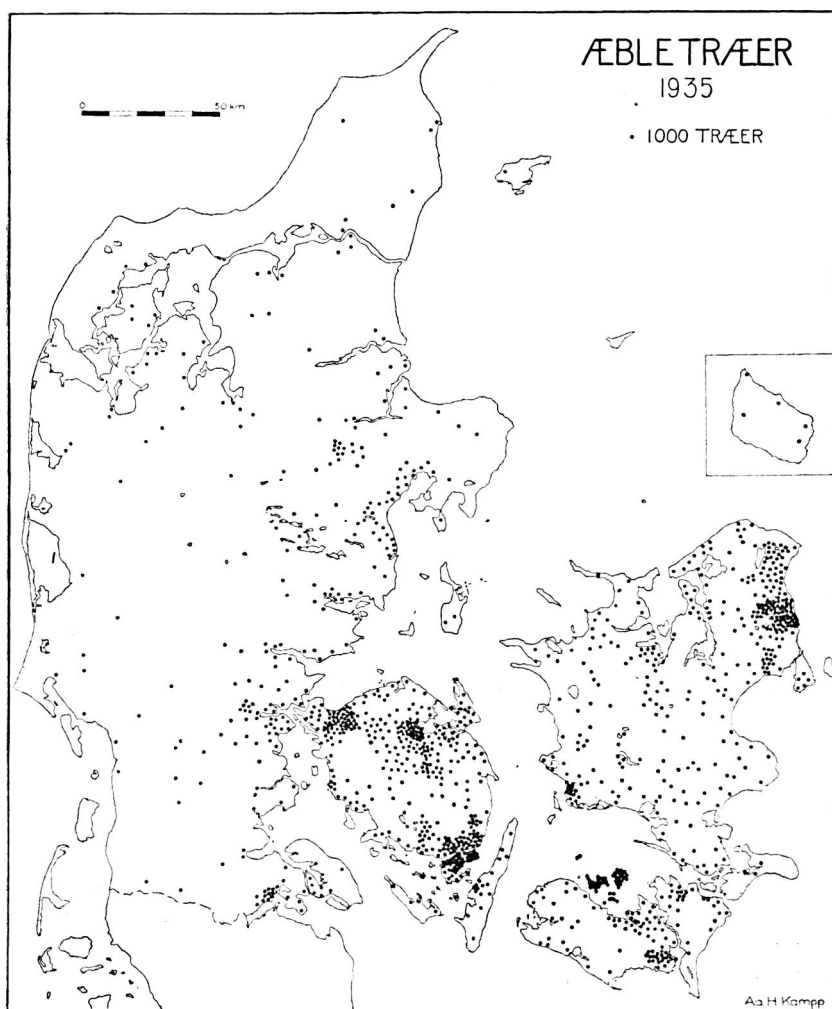

Fig. 6. Æbletræer i dansk Erhvervsfrugtavl 1935.

De Vanskeligheder, der kan bydes fra Naturens Side, er ikke uoverstigelige. Af de fysisk-geografiske Betingelser for Æbleavl spiller Klimaet den overvejende Rolle, og selv om vi vel ikke paa dette Punkt har de optimale Betingelser, er de dog saa gode, at Frugtavlernes med det rigtige Sortiment og den mest rationelle Pasning af Træerne kan regne med en aarlig Høst, som er konkurrencedygtig ogsaa paa det udenlandske Marked. Klimaet er af fundamental Betydning for en Regions almindelige Egnethed for Frugtavl, og de enkelte klimatiske Faktorer har overordentlig stor Betydning for Vækst og Ydelse fra Aar til Aar, men Problemet er langtfra klarlagt endnu, og her er et Punkt, hvor den praktiske Frugtavl og Frugtavlsgеографияen bør arbejde Haand i Haand.

Et overordentlig interessant, men endnu uløst Problem, der maa kunne løses ad denne Vej, er Betydningen af Temperaturen i Blomstringstiden. Jeg tillader mig derfor her at gentage en Opfordring, jeg fremsatte i „Erhvervsfrugtavlern“ i 1941:

„Til en geografisk Undersøgelse af Betingelserne for Æbleavl de forskellige Steder i Landet er det bl. a. af Interesse at faa samlet Oplysninger om Blomstringstiden for Æbletræer i forskellige Egne. For at faa en Oversigt over, hvilket og hvor stort et Arbejde, Frugtavlere paa eget Initiativ allerede har gjort paa dette Felt, og dermed faa Mulighed for at udarbejde et ensartet Spørgeskema til interesserede Frugtavlere i alle Landsdele, beder vi Dem om snarest at meddele os allerede noterede Blomstringstider for de enkelte Æblesorter i forskellige Aar og samtidig oplyse os om Plantagens Terræn- og Jordbundsforhold, Læ m. m.“

Bladets Redaktør, Frugtavlern *Aage Lauritsen*, var saa elskværdig at gentage denne Opfordring i Februarnummeret i Aar med en Bemærkning om, at det navnlig havde Interesse for Klonerne Cox Orange, Graastener og Pederstrup, men da Oplysningernes Antal endnu kun er eencifret, tillader jeg mig hermed at rette denne Opfordring til Læserne. Meddelelser

kan sendes mig efter Adressen: Københavns Universitets geografiske Laboratorium, Studiestræde, K.

Næsten hele den danske Æblehøst er hidtil avlet i Nordøstsjælland, Nordvest- og Sydfyn, paa Østlolland og Øerne i Smaalandshavet, men de klimatiske Betingelser er lige saa eller i hvert Fald omtrent lige saa gunstige overalt paa de danske Øer og i Østjylland, og i de senere Aar har Praksis vist, at der ogsaa i Vest- og Nordjylland kan drives en rentabel Frugtav. (Fig. 5 og 6 viser kun *Erhvervsfrugtavlen*). Det er værd at erindre, at Svejts, der er lidt mindre end Danmark, kun dyrker 13 % af sin Jord mod Danmarks 63 %, saaledes at det dyrkede Areal i Danmark er 5 Gange saa stort som i Svejts. Alligevel havde Svejts i 1938 et Æble-Eksportoverskud paa 15 Tusinde Tons, mens Danmark havde Indførselsoverskud.

Den kvantitative Stabilisering, omtrent lige store Mængder danske Æbler paa Udenrigsmarkedet hvert Aar, er derimod knap saa lige til at opnaa, men med den omhyggelige Pleje, Træerne er ude for i Danmark, vil Høstudbyttets aarlige Svingninger sikkert sjældent overgaa ret mange Landes; ogsaa andre Steder svinger Høstudbyttet meget stærkt fra Aar til Aar — her rører vi samtidig et Rentabilitetsspørgsmaal.

Den kvalitative Stabilisering maa fra et Forbrugersynspunkt siges at være tilfredsstillende; køber man et dansk Æble af første eller anden Sortering af en bestemt Sort, har det den Smag, man venter. Der skulde ikke være noget i Vejen for, at der her i de nærmest følgende Aar kunde skabes en Parallel til det danske Smør, der ved sin ensartede, kontrollerede Kvalitet i en lang Aarrække var førende paa Verdensmarkedet. Det kræver dog først og fremmest, at Frugtavlerne gaar tilstrækkelig maalbevidste ind for det. Den Tid ligger ikke saa langt tilbage, da Danmark endnu ikke eksporterede Smør. Afgørelsen af, om danske Æblers Kvalitet ligger paa Højde med eller over andre Landes, maa blive en Smagssag, som dog vist allerede er afgjort for det danske Markeds Vedkommende til Gunst for danske Æbler. Paa Udenrigsmarkedet maa vi i denne Henseende afvente Fremtidens Dom. Til Held for Danmarks Frugtav. synes de aromatiske Stoffers

Mængde i Frugter at tiltage, efterhaanden som man nærmer sig Kuldegrænserne for rentabel Dyrkning.

Med Hensyn til Rentabiliteten kan Produktionsprisen sikkert reduceres noget, efterhaanden som der vindes flere Erfaringer m. H. t. Sorts- (eller Klon-) Spørgsmaalet, Kulturen, Opbevaringen og Salget.

Indenfor Frugtavlens kender man fra andre Lande temmelig langvarige saavel Opgangs- som Nedgangsperioder; den kan ikke saa hurtigt som det øvrige Jordbrug og navnlig ikke saa hurtigt som Industrien indskrænke eller udvide sin Produktion efter Markedets Krav. Paa Grund af den lange Omdrift er Bølgebevægelsen langstrakt, og den binder en stor Kapital. Paa den anden Side gaar Æbleforbruget vanskeligt ned, naar det først er gaaet op, og vi skulde have en Chance for under de nuværende Forhold at oparbejde et fastlands-europæisk Udenrigsmarked. Her maa man dog huske, at Eksportvaren maa bestemmes af Kundernes Smag og Ønsker, som kan variere indenfor de forskellige Lande; man maa med andre Ord gennem Repræsentanter i Udlandet have et vaagent Øje for, hvilken Vare der er bedst Afsætningsmuligheder for paa de paagældende Markeder.

Driftsregnskaber fra de forskellige Landes Frugtavl mangler i beklagelig Grad. Den Interesse, der skænkes Frugtavlens i de forskellige Lande er dog et vist Maal for dens Rentabilitet, saaledes at Fremgangen i Antallet af Træer i store Træk svarer til Rentabiliteten. Her spiller dog ogsaa de øvrige Jordbrugsgrenes Rentabilitet en Rolle; her i Landet har de vanskelige Tider for Landbruget saaledes i høj Grad været medvirkende til den store Tilgang til Frugtavlens. Iøvrigt afhænger Rentabiliteten naturligvis først og fremmest af Afsætningsmuligheder og Priser i Forhold til Omkostningerne. Hos os kan Omkostningerne ikke bringes saa langt ned som i de syd-europæiske eller oversøiske Lande paa Grund af den høje Levestandard. Til Gengæld maa der kunne regnes med en særlig kvalificeret Arbejdskraft, hvorfra vel maa undtages Nedplukningen, der ikke kræver særlige Kvalifikationer og derfor er billigere i Egne med lavere Levelfod end vor.

Ganske vist har den oversøiske Æbleavl nødvendigvis lidt meget i Selvforsynings- og Afspærringstiden, men den skal nok vise sig leveringsdygtig hele Aaret rundt og indstillet paa meget smaa Priser. Og Frugtavlen er udviklet stærkt og-saa i en Række europæiske Lande i de sidste Tiaar, saa Konkurrencen vil sikkert i hvert Fald til Tider blive haard. Spørgsmaalet er da, om Verdensmarkedets Pris levner fornøden Fortjeneste til Avlerne. Det maa i denne Forbindelse ikke glemmes, at Danmark er beliggenhedsgeografisk begunstiget m. H. t. Fragtpriser. Som nævnt har Danmark før vist, at vi ved at levere Kvalitetsvarer kan konkurrere med andre Landes billigere, men mere uensartede Varer. Men det kæver en stor Indsats, det kræver Frugtavlere, der uddanner sig til deres Erhverv paa alle tænkelige Maader, drager Fordel af Forsøgsstationernes Resultater og i Samarbejde sørger for effektiv Kontrol med alle Eksportæbler og ærlig Reklame paa Markedet. Og Situationen netop nu maa ikke forpasses.

— Jeg har her udelukkende holdt mig til Æbleavlen, fordi Danmark i Øjeblikket ikke kan komme i Betragtning paa Verdensmarkedet med andre Frugter; i mindre Stil forsøges der ganske vist med Avl af f. Eks. Sveskeblommer til Tørring og enkelte andre Objekter, og i Udlandet har man haft stor Succes med nogle Kulsyreopbevaringsforsøg med Pærer; disse Problemer er naturligvis meget vigtige og interessante i Forbindelse med dansk Frugtavls Udvikling og Fremtidsudsigter, men er i den Grad paa Begynderstadiet, naar vi ser paa Helheden, at jeg har ment det forsvarligt at lade dem ude af Betragtning i disse teoretiske Overvejelser.